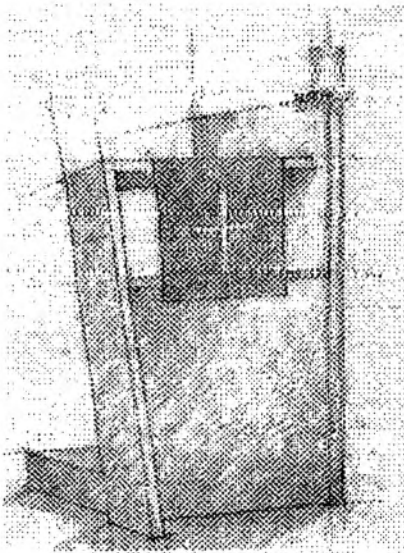

Hét Hárs

A csillaghegy-békásmegyeri evangélikus gyülekezet levele, 2002. reformáció

Csillaghegyi *numeri* – avagy az öntudatos névtelenek *számáról*

A szám absztrakció, elvonatkoztatott valóság. A világot megérteni s ennek nyomán birtokba venni akaró ember törekvése. Minden statisztika, minden számlálás a teljesítmény tükré: egyszerre hiány és növekedés. Tények, amelyek befolyásolnak, kétségbe ejtenek, vagy aktivitásra bírnak. Emberi, retentő emberi dolog ez. Dávidot is a számok sugallta biztonság vágya izgatta, amikor számba vette népét, hogy megtudja, hány kardforgató férfira számíthat hatalmát megőrzendő:

„A Sátán Izráel ellen támadt, és rávette Dávidot, hogy megszámlálja Izráelt. Dávid ezt mondta Jóábnak és a hadinép parancsnokainak: Menjete, számláljátok meg Izráelt Beérsebától Dánig, és terjesszétek elém, hadd tudjam meg a számukat! De Jóáb ezt mondta: Szaporítsa meg népét az ÚR százannyira, mint amennyi most! De uram, királyom,

hiszen mindnyájan az én uram szolgálói ők. Miért kutatja hát ezt az én uram? Miért bűnhődjék ezért Izráel?” (1Krón 21,1–3)

Megtudta Dávid, s tudásáért a népet sújtotta dögvésszel az ÚR. Mindig a nép bűnhődik urai hatalmi gerjedelméért és aránytévesztéséért. Mert csak az Egyetlenegy tudja, ki az, aki hozzá tartozik. Az Istenhez tartozás soha senki számára nem szolgálhat e világi érdekeket. Isten népe nem nagy és nem kicsiny, nem megszámlálható és nem beszámítható. Nem lehet alapja semmiféle egyház- vagy valláspolitikának, nem lehet eszköze a közpénzek elosztásának az állam által legitimált spirituális intézmények fönntartására.

Az Örökkévaló népét jelle tette a történelemben. Titokzatos és vigasztaló jelle, a tanítás és a gyógyítás jelévé. És nem tűri, hogy népét – egyetlenegy sem a vele szövetséget kötők közül – bárki ideig való érdekek szolgájává alacsonyítsa. E tekintetben nincs különbség Dávid tette és Augustus császáré vagy éppen Heródesé között. És ne feledjük, a XX. század pontosságukban legdöbbenetesebb statisztikái Auschwitzban maradtak ránk.

Nem értettem egyet azzal, hogy a Magyar Köztársaság a 2001. évi népszámlálás során állampolgárai különlegesen szenzitív adatai után kutakodott. Miért kellene tudnia a KSH-nak azt, hogy „saját besorolás” alapján hányan vélik magukat valamely valláshoz vagy felekezethez tartozónak? Nem lehet az állam egyszerre kíváncsi is meg semleges is polgárai világnézetét illetően. Mivel lehetőség volt a választ megtagadni, „kaucsalá” tettem a kérdőívet, melynek egyik rubrikáiból nemcsak az derült ki, hogy az összeírásakor huszonegy év főhivatású lelkészként dolgoztam, de az is, hogy hét éve képviselője voltam a népfelügyeletnek az országgyűlésben.

Ha következetes lennék, kezembe sem venném a KSH adatfeldolgozó füzetét. Elvégre a Csillaghegyi Evangélikus Gyülekezethez az tartozik, aki benne él. Aki él benne a szentségekkel, a tanítás és a közösség szolgálatának különféle lehetőségeivel. Aki Isten hajlékának tartja a két éve felszentelt békási templomot, és aki felelősséget vállal a másikért, felebarátjáért, aki szintén ebben a gyülekezetben próbál Isten szava szerint igazul élni. Tükör által homályosan látóként mégis kötelességemnek tartom megismertetni a tényeket.

Az anyagyülekezet közel hetvenöt éve önállósult az óbudai egyházközségtől. Egyházi szempontról e két gyülekezet valamelyikéhez tartozik az a 3086 fő, aki a III. kerületben evangélikusnak vallotta magát. A kerület lakóinak száma 131605 fő, akik közül 62079 tekinti magát katolikusnak, 15383 reformátusnak, 459 izraelitának és 1489-en más felekezethez tartozónak. 26056 volt azoknak a száma, akik önbesorolásuk alapján nem kötődnek valláshoz vagy felekezethez, és 21285 ember nem kívánt válaszolni e kérdésre.

Vajon az a háromezer ember, aki szellemi-lelki közösséget vállal az evangélikus egyházzal, tudja-e,

hogy hol van a kerület két evangélikus temploma? Ha jelentős részük nem e kerületben honos, csak itt lakik, ha éppen csak aludni jár haza, és sem ereje, sem kedve nincs ragaszkodását a tájhoz spirituális-közösségi módon megerősíteni, miért tartja fontosnak a mindig gyülekezetben gondolkodó, a kultuszt és a kultúrát soha el nem választó lutheránus hagyományt magáénak vallani? S ha egyáltalán, akkor reprezentatív templomba járnak, mások a hozzájuk közel eső gyülekezetbe, lett légyen az katolikus vagy református. S bár lelkileg már konformálódtak, konfirmációjukat mégsem feledik. Számát sem tudom azoknak, akik csillaghegyi-békási szolgálatom tizenégy éve során születés vagy halál okán megtaláltak, s míg megrendült emberségüket a feladatok, a nagyvárosi nyüzsgés ismét személytelenné nem tompította, érzékennyé váltak a pusztá létnél többre. Amely nem tan és nem törvény, nem szokások és morális követelmények elhordozhatatlan terhe, hanem találkozás és szóváltás, szólás és megszólítotttság: emberré válás.

Az egyházközséghez tizenöt Pest megyei település tartozik. Többségükben nincs rendszeres istentiszteleti élet. Leginkább csak temetés kapcsán derül ki, hogy itt is, ott is volt egy-egy evangélikus. Pedig az „önbesorolás” szerint Nagykovácsiban 93, Pátyon 54, Perbálon 19, Telkiben 35, Tökön 16, Zsámbékon 34 hitsorsosunk él. Ha nem hozzák létre saját lakóhelyükön házi-családi közösségüket, sorsuk kikerülhetetlenül a beolvadás a lokális katolikus vagy református gyülekezetbe. Vagy a negatív szekularizáció, a tudatos sehova sem tartozás.

Jobb helyzetben vannak azok, akik közel laknak a szórvány istentiszteleti helyeihez. Örömben 72 evangélikus él, akik bejöhetnek Budapestre, átmehetnek Solymárra, ahol 175 az evangélikus, vagy Pilisvörösvárra, ahol a kisváros református temploma több mint hetven éve havonta kétszer ad otthont az evangélikus istentiszteletre vágyóknak, akik legalább 92-en lehetnének. Létszámukat gyarapíthatná Pilisborosjenő 55, Pilisszántó 16 és Pilisszentiván 37 fős, vélhetően egymást sem ismerő lutheránusa. Piliscsabán 115 az evangélikusok száma, a hozzá közeli Tinnyén 11, Pilisjászfalun pedig 3. A szórványok közül Csabán a legelevenebb az élet, ebben nyilván az is szerepet játszik, hogy két jelentős evangélikus ihletettséggű egyházi intézmény működik a faluban a néhány éve oda települt katolikus egyetem és a jelentős lélekszámú református eklézsia mellett.

Ezek a tények. Meg az is, hogy az egyházközség területén élő és magukat evangélikusnak vallóknak jó ha tíz százalékaival sikerült kapcsolatba kerülni. Lehet, hogy van még tíz százalék, akik más gyülekezetbe kötődnek. És a többi? A magukat evangélikusként önbesorolók túlnyomó többsége meg sem kísérli, hogy életét a magáról alkotott képhez igazítsa. Ez nem identitásprobléma. A semminek nincs identitása. Ez merőben világnézeti vagy ideológiai kérdés. Az a kérdés, amely százhetven évvel ezelőtt Søren Kierkegaardot izgatta. Botránnyá tette magát

kora fertelmesen lelketlen dán államegyháza számára, hátha észhez tér. Dietrich Bonhoeffer száz évvel később inkább szembeszállt a totális hatalommal, és meghalt, mintsem azonosuljon az ízt vesztett sóvá züllött német népegyházzal. És Luther? Sohasem statisztikázott, meghagyta a számolgatást a pápának és a császárnak. Nyelvet és közösséget teremtett, tanított és prédikált. Számunkra mégis a magatartása a legmaradandóbb. Reformáció havában e csüggesztő számokat látva, tudva, hogy még hiábavalóságunk is mulandó, kedvenc zsoltára bátorítson megállni haszontalanságunk támadásaival szemben: „Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten! Magasztalnak a népek, magasztal a föld. A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk.” (Zsolt 46,11–12)

Donáth László

Kedves Testvéreim! Kedves Barátaim!

Hallgassuk Isten szent igéjét, ahogy az írva van Mózes második könyvének 20. fejezetében a negyedikől a hatodik versig, majd Lukács evangéliumának 15. fejezetében a tizenegyedikől a harminckettedik versig. [...]

A bibliai tékozló fiú egyszerű, egészséges lélek. Nem várja meg, hogy éhen halljon, nem akar végezni magával. Meghossa az egyetlen helyes döntést, megbánja az eddigi tévelygéseit, és szolgának is akár, de hazamegy és kimondja: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; és nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam!” Ebben a vallomásban

számomra a legfontosabb, hogy: nem vagyok méltó. A bűnre rá kell döbbeni, de itt többről van szó, rá kell döbbeni arra is, hogy az embernek nem jár a kegyelem, nem is érdemli meg. Az Atya válasza meglepő és pontos "... ez az én fiam meghalt, és feltámadott; elveszett, és megtaláltatott." Az Atya tudja, hogy a kétségbeesés halál közeli élmény, hogy az ő házán kívül nincs élet, csak általa szabadulhat meg az ember a rossz döntések poklából. Az Atya szereti az ő fiát, a szabadságát próbálgató, majd kétségbeeső, és méltatlanságát belátva visszatérő embert. Ő az a már a Tízparancsolatban is megnyilatkozó féltőn szerető Isten, akiről nincs, nem lehet képünk, s tudomásunk is csak arról lehet, hogy minden visszatért fiúnak örül. Ez a szenvedélyes szeretet mutatja, hogy az Atya mindvégig aggódott a fiúért, de kiadta az örökségét, megadta a szabadságát, s most megadja újra, mert nála van a valódi szabadság. A hűséges fiát pedig, aki irigykedik a tékozló testvérére, azzal vigasztalja, hogy „mindenem a tiéd!” S valóban, az igazán hűségeseknek ennyi elég. Aki pedig csak azért hűséges, mert nagyobb elismerésre számít, még szebb ruhára, még nagyobb lakomára a hűségért cserébe, az csalódik. Istennel nem lehet üzletelni.

A tékozló fiú története mindannyiunkról szól. Hűségesekről és hűtlenekről, tékozlókról és visszatérőkről. A tékozló fiú története rólam is szól, aki papgyerek létemre kerek harminc évig templomba be nem tettem a lábam, mert zavart a szenteskedés, mert láttam, hogyan isszák a bort, akik vizet prédikálnak. Én itt, Békásmegyeren találtam végre egy közösségre, ahol szabad bort inni, és bort prédikálni, ahol a kánai menyegző emberi derűje éppúgy jelen van, mint a Tízparancsolat szigora, a Miatyánk áhítata, nagypéntek szomorúsága, és a húsvét felfoghatatlan öröme.

Ezt nem érdemeltem meg, de mint a tékozló fiú, örülök neki. Ámen.

(Mező Ferenc író, a Mozgó Világ szerkesztője a szeptemberi összejövetel napján volt vendégünk. Közösségünk hűséges és minden jóra kapható tagja, az egykori református papfiú, aki legújabbán a Wesley Főiskolán teológiát tanul, verseivel, tárcáival és végül igehirdetéssel tanúskodott a békási templomban.)

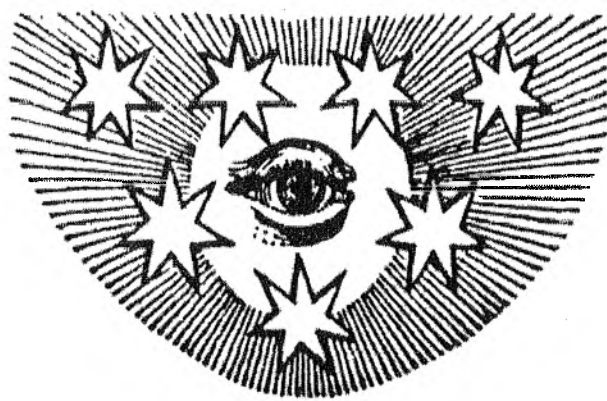
A big, a big, a bigbig brother...

Szokatlanul nagy és heves vita előzte meg e cikk megjelenését. Szerkesztőségünk tagjai, sőt azok családtagjai hétvégéjük nagy részét szóváltásra áldozták. Lehet-e jogosultsága a bennfentesek között már csak BB-ként emlegetett témának szeretett Hét Hársunkban, mely oly ritkán és kis terjedelemben jelenik meg, hogy bizony meggondolandó, mivel is töltjük meg. Egyébként is, ami ma big, az holnap little. Holnapután meg úgyszólván újabb logót kap a tévé kettes csatornája, és senki sem fog emlékezni arra, hogy létezett a műfaj: valóságos. Pedig milyen jókat lehetett

vitatkozni rajta. Érdeemes hát időt és helyet pazarolni rá? Vita lezárva, nagyon úgy néz ki.

Nemcsak azért fontos, hogy e gondolatok megjelenhessenek, mert ha már támadtak, kárba ne vesszenek, de öngazolás végett is. Hogyan számolnék el önmagam előtt azzal a huszonzét és fél estével, melyet a témának szenteltem. Azt is mondhatnám, készültem. Büszke vagyok-e rá vagy sem, az más lapra tartozik, de ha már itt tartok, azt is bevállhatom – sőt *bevállalom, brother* –, leülni és nézni nem esett nehezemre. Mondjuk ki, élveztem látni, hogyan flörtölnek, vitáznak, intrikálnak, élvezik az életet mások, és hogy mindezt „legálisan” tehettem, a televízió által felhatalmazottan. Vagyis szégyenkezni mégsem kell, bár olyan helyzeteknek vagyok tanúja, melyekhez semmi közöm. Ki előtt röstellném, ha a megfigyeltek előtt nem kell?

Hiszen jó Big Brothernek lenni. Orwelli értelemben is, az elvtársak és prolik gondolkozását, legintimebb érzelmeit irányító, legmagasabb főnök szerepét betölteni, az imperialistáét, aki akkor és ott pillant bele a többiek életébe, amikor kedve tartja. Így gondolta Dávid király is, amikor Betsabét figyelte fürdőzés közepette. Bárcsak ez maradt volna legsúlyosabb bűnc... 1948-ban, az Orwell-regény születésekor még elképzelni sem tudtuk volna – ha éltünk volna az idő tájt –, hogy ötven év múlva az

internet behálózza a világot, és szimbiózisba lépve a médiával új hatalom születik. Hatalom, mely éppolyan önkényesen irányítja életünket, mint a történelem totalitáriánus rendszerei. Diktatúra ez is, hiába nyugtatjuk magunkat, hogy önként veszünk részt benne, és így mégiscsak más. Most a rendszernek nem feje van, hanem gazdája. A Big Brother-játék riasztó képet ad arról, mi minden történhetne velünk a mai technikai felszereltség alkalmazásával, ha ezek a hatalom huszadik századi örültjeihez hasonló alakok kezébe jutnának. Döbbenetes, hogy Orwell *düssztopiája* ötven évvel ezelőtt mi mindent láttatott, ami idáig szerencsére csak e primitív tévés vetélkedő keretei között vált valóra. „A telekép egyszerre volt vevő- és adókészülék. Akármilyen hangot idézett elő Wintson – az egészen halk suttogáson kívül –, a készülék felvette. Sőt: ameddig a fémlap látómezőjén belül tartózkodott, nemcsak hallhatták, hanem láthatták is. Azt persze nem lehetett tudni, hogy egy adott pillanatban éppen megfigyelik-e az embert.

Bizonytalan volt, hogy a Gondolatrendőrség milyen gyakran és milyen rendszer szerint kapcsolódik be egy-egy magán-telekép-készülékbe. Még az is elképzelhető volt, hogy mindenkit állandóan figyelnek. Mindenesetre akkor kapcsolódhattak be akárkinék a készülékébe, amikor csak akartak. Az embernek abban a tudatban kellett élnie – s abban a tudatban is élt, ösztönné vált megszokásból –, hogy minden hangját hallják, s kivéve, ha sötét van, minden mozdulatát megfigyelik.” (Orwell: 1984)

Jó lenne Big Brothernek lenni. A játék önbecsapás, amennyiben elhitei velünk, miénk a hatalom a kukkolás jogán, mi döntünk a bentlakók sorsa felett, akik ezáltal – ha csak a játék idejére is – alárendeltjeinkké válnak. Valójában Big Brother a mi nyakunkon ül. Nap mint nap, estéről estére rávesz minket, hogy ott ragadjunk a képernyő előtt, telefonáljunk a játékba, írjunk sms-t, majd másszunk fel a netre, még több időt és pénzt áldozva a Nagy Testvérré. A Big Brotherség érzetén túl azért is kukkolunk, mert szeretjük, ha rólunk szól a mese, s ez a mese rólunk szól. Meglessük, mások hogyan birkóznak meg élethelyzetekkel, majd megkönnyebbülve dőlünk hátra, hál' istennek mi nem vagyunk ennyire egyszerűek.

Így hát teljesen felmentve érezhetik magukat azon szerencsés, de legfőképp szabad testvéreink, akik kerülnek a televíziót, mint a rontást. Attól tartok azonban, ők sem lehetnek nyugodtak. Nagy Testvér szemmel tart. Századunkban a média olyan hatalommá lett, hogy szinte észrevétlenül hálóz be mindenkit. Előbb vagy utóbb mindenki szeretni kényszerül a Nagy Testvért. Ezt 1948 óta már tudjuk.

Arra, hogy élvezettel váltam fogyasztójává e műsornak, nem vagyok büszke. Arra annál inkább, hogy képes vagyok lemondani róla. A mi szabadságunk a döntésben rejlik: nézzük vagy sem. Dürrenmatt szerint Isten szabadsága meg abban, hogy nem lehet megfigyelni. Valószínűleg abban is, hogy kukkolnia sem kell. Mindent lát.

A Big Brother-örület hihetetlenül emberi. Látna s megértve ezt, máris kevésbé válunk kiszolgáltatottá.

dm

KISFARSANG

A megélhetést biztosító munka az egyházi ünnepek idejével, rendjével együtt évszázadokon át meghatározta, szabályozta az emberek életét. Adventben, nagybőjtben és a nagy nyári munkák idején hagyományosan nem tartottak lakodalmat, nem rendeztek semmiféle hangos mulatságot.

Ma már csak az idősebbek tudják, hogy azért nevezték *kisfarsang*nak a Mihály-naptól (szept. 29.) Katalin-napig (nov. 25.) tartó őszi időszakot, mert a farsang mellett ilyenkor volt a legtöbb lakodalom és multság.

Az őszi a betakarítás, a vetés, az állatok istállóba hajtásának és a jeles névnapoknak az időszak. Egyes vidékeinken Máté apostol és evangélista emléknapiján (szept. 21.), illetve Máté hetében vetették a búzát. A vetés nagy szakértelmet kívánó férfimunka volt, mely szertartásosan történt. A gazda, – ha katolikus volt – meg is szentelte a vetőmagot, tiszta ruhába öltözött, szóltanul tette meg az utat a gabonaföldig. Vetés közben tilos volt káromkodnia. Miután végzett, magasra dobta a vetőbroszt, hogy nagyra nőjön a gabona.

Az őszi időszakban, többnyire meghatározott jeles napon, Mihály (szept. 29.), Vendel (okt. 20.), Dömötör (okt. 26.) vagy Márton napján (nov. 11.) szűnt meg a szabadban való legeltetés, és a jószág az istállóba került. Ilyenkor számoltatták el és szerződötték a pásztorokat a következő idényre. Ezekhez a napokhoz evéssel-ivással, tánccal egybekötött *pásztorünnepek* kapcsolódtak.

Mihály és Márton napja nemcsak a pásztorok és az állattartók számára volt nevezetes.

Szent Mihályról, a mennyei seregek fejedelméről nevezték el *Szent Mihály lovának* a halottvivő saroglyát. Ugyancsak névadója az alföldi fazekasok ún. *miskakancsójának*, mely jellegzetes süvegcs, 19. századi katonát ábrázol.

Márton napján, a hagyomány szerint, azzal a magyarázattal ettek-ittak, hogy egész esztendőben bőven ehessenek, ihassanak. Ilyenkorra megforr az újbor, mondják, hogy „Szent Márton a bírása”. A hagyomány szerint Márton-napkor libát kell fogyasztani. A liba csontjából az elkövetkezendő télre szoktak jósolni: a hosszú, fehér csont hideg telet, a

rövid barna csont enyhe telet jósol. Márton-napján gyakran rendeztek bálakat, vásárokat. Erdélyben a Beszterce melletti Zselyken a magyar lutheránus családok ezen a napon sült libát ettek, a legényegylet tagjai táncmultságot szerveztek.

Mihály és Márton máig kedvelt névünnepek, akárcsak Mária, Erzsébet és Katalin napja.

A katolikusoknál a hagyományos névadás szerint azért viselték olyan sokan a Mária nevet, mert ezzel Szűz Mária egész életre szóló oltalmát kérték az újszülött számára. Szeptember 8-án már a 11. század óta számon tartják Kisasszony napját, más néven Kisboldogasszony napját, Szűz Mária születésnapját. Az egész magyar nyelvterületen kedvelt búcsúnap. Mária nevenapja (szept. 12.) a két jeles Mária-ünnephez – Nagyboldogasszony és Kisasszony napjához – képest újnak számít, hiszen csak Bécs töröktől való felszabadulása után, a XVII. század végén kezdték el ünnepegni.

A másik kedvelt névünnepe Erzsébet napja november 19-én. Egyik legendája szerint Árpádházi Szent Erzsébet (1207–1231) által a kötényében vitt alamizsna rózsává változott, mikor férje, a wartburgi IV. Lajos kérdőre vonta. Hazánkban a leggyakoribb női nevek közé tartozik az Erzsébet, az egyik legkedveltebb *névünnepe*. Szent Erzsébet neve gyakran szerepel a *pünkösdi énekekben, gyermekjátékokban*, különösen az ún. várkörjáró játékokban.

Szent Katalin a IV. században élt az egyiptomi Alexandriában. Legendája szerint szép és okos királyleány volt. Egyik látomásában megjelent Jézus és eljegyezte, majd mártírhálalakor ismét megjelent, és megígérte, hogy mindazokat meghallgatja, akik mennyasszonyához, Katalinhoz imádkoznak. Így vált Katalin a házasságra vágyó leányok védszentjévé. Napjához *férjjesítő* hiedelmek és praktikák kapcsolódtak. A kíváncsi lányok ilyenkor gyümölcságot, ún. *katalinágot* tehetnek vízbe, s ha kizöldül karácsonyig, a leány közeli férjhezmenetelét jósolja. A Katalin-napi *ülőjárásjósolás* közismert: ha Katalin kopog, akkor karácsony locsog, viszont ha Katalin locsog, akkor karácsony kopog. Katalin napja után hagyományosan már sem lakodalmat, sem táncmultságot sem tartottak a közelgő advent miatt.

Az őszi termények betakarításának az ideje. Az evangélikus egyházban a betakarítás utáni hálaadás időpontja – pl. Szarvason hagyományosan – a Szentháromság ünnepe utáni 15. vasárnap. Az oltárra kenyeret és sokféle gyümölcsöt tesznek ilyenkor. Szokás az úrvacsoravétel. A mezőberényi gyülekezetben, Gerendáson és Nyíregyházán is hasonló szokás él.

A jellegzetes őszi munkák közül a szüret időpontja a 18–19. században valamilyen jeles naphoz kötődött, Szent Mihálytól (szept. 29.) Simon-Júdás (okt. 28.) napjáig. Az Alföld több vidékén Szent Mihály-napkor kezdték a szüretet. A Dunántúl nagy részén és Erdélyben Terézia (okt. 15.), a Balaton és Kőszeg vidékén Orsolya (okt. 21.), Tokaj-Hegyalján Simon-Júdás (okt. 28.) napján.

A kisebb szőlőkben a család ma is meghívott segítőkkel szüretel. A házigazda, a tulajdonos étellel-itallal vendégül látja a szüretelőket, a szőlőből, mustból kóstolót vihetnek haza. Bortermő vidékeken nagyobb

szabású multságokat, szüreti felvonulásokat rendeznek ma is, a farsangi felvonulásokhoz hasonló maszkos alakokkal. A 16–17. században a szüret idejére a törvénykezést is beszüntették.

A kukoricafosztás őszi társasmunka volt. A betakarítás után a kukoricacsöveket a házaknál rokonok, szomszédok, ismerősök segítségével fosztották meg a levelétől. Elnevezése vidékenként változó volt, neveztek *tengeribántónak*, a nyelvterület keleti részén *málefejtőnek*, a székelyeknél *bontónak*. A résztvevőket általában meghívták, de például a Bácskában a kapura tűzött zöld gally jelezte, hogy abban a házban kukoricafosztás lesz. Mint minden kalákás munkát, ezt is viszonozták. A háziasszony pl. szilvát, almát, főtt kukoricát, sült tököt adott a segítőknek. A munka befejezésekor, de néha közben is, táncoltak, áldomást ittak.

Századunkban is még sokáig dívott a kukoricafosztás. Bükön (Vas m.) a szomszédok, környékeliek, tízen-tízenötven összejöttek. “Ott aztán vót cirkusz, mikor találtak egy-egy úszkös kukoricát, az jó fekete, avval jó kikenték a lányokat. Úgy kikenték sokszor, hogy ölig vót kimosdani.” A kalotaszegi Inaktelkén azt játszották, hogy a kukoricahajat egymás fejére tették. Ilyenkor mindenki a fejéhez kapott, hogy nem az ő fején van-e a gólyafészek.

Kukoricafosztás alkalmával dramatikus játékokkal is szórakoztatták a fosztókat: részeg ember és felesége, állatalakoskodók (kecske, medve, kutya) szerepeltek. Iklányberényben (Vas vm.) *tinóvásár*-jelenetet mutattak be. Egy legény fejmagasságban botot tartott, arra cserépfazekat vagy edényt tettek, a játékost pokróccal letakarták. A kukoricafosztóban eladásra kínálták. A jelenlévők alkudoztak az állatra, de nem tudtak megegyezni. Végül a “gazda” fejbe ütötte a jószágát, az elesett, majd azután felkelt, és mentek tovább a másik helyre.

Néhány gyülekezetben az egyházi esztendő utolsó napján mennek ki a temetőbe, ugyanis az evangélikusoknál ennek a vasárnapnak a témája a halál, a feltámadás, az ítélet és az örök élet. Több gyülekezetben római katolikus hatásra mindenszentek és halottak napján tartják a megemlékezéseket.

Mindenszentek napja a 20. században a *halottak napja előestéje, vigíliája* lett. Azt a hetet, amelyre a halottak

napja esik, *halottak betének* nevezik. E napon ma is szokás – a halottak emlékeztére – a sírok megtisztítása, feldíszítése és gyertyák gyújtása. A néphit szerint ilyenkor *házalátogatnak a halottak*, ezért sokfelé szokás, hogy számukra is megterítenek, kenyeret, sót, vizet tesznek az asztalra. Ahány halottja van a családnak, annyi gyertyát gyújtanak otthon. A *szegei* tájon *mindönszentök kalácsa*, *kóduskalács* néven üres kalácsot sütöttek, amit a temető kapujában várakozó koldusoknak adtak, hogy ők is megemlékezzenek a család halottairól. *Jászdózsán*, miközben a temetőben gyertyát égettek, odahaza is égve hagyták a lámpát, hogy a halottak széjjel tudjanak nézni. A közel és távol meghalt családtagokra való emlékezés, a temetőlátogatás, a sírok feldíszítése, a gyertyagyújtás ma városon és falun egyaránt élő szokás ezen a két napon, sőt már a megelőző hetekben is.

Tátrai Zsuzsanna

ISTENTISZTELETI REND

Október 20., vasárnap

10.00 órakor istentisztelet, igét hirdet: Fülöp Attila

Október 27., vasárnap, összegyülekezés napja

10.00 órakor istentisztelet, igét hirdet: Donáth László

14.00 órakor Székely Orsolya filmjei:

Teitelbaum Mózes, a sátorlajújhelyi csodarabbi

Mandel Sámuel

16.00 órakor vecsernye

Október 31., csütörtök, reformáció ünnepe

17.00 órakor istentisztelet, igét hirdet:

Szent-Iványi Ilona unitárius lelkész

November 3., vasárnap

10.00 órakor istentisztelet, igét hirdet: Gálos Ildikó

November 10., vasárnap

10.00 órakor istentisztelet, igét hirdet: Donáth László

November 17., vasárnap, összegyülekezés napja

10.00 órakor istentisztelet, igét hirdet: Donáth László

14.00 órakor: Papp Oszkár kiállításának megnyitása

16.00 órakor vecsernye

November 24., vasárnap

10.00 órakor istentisztelet, igét hirdet: Fülöp Attila

Piliscsaba Istentisztelet a hónap 2. és 4.

vasárnapján de. 10 órakor a Bétel otthonban.

Pilisvörösvár Istentisztelet a hónap 2. és 4.

vasárnapján du. 2 órakor a református templomban.

BIBLIAÓRÁK

Jób könyve

Tanház Donáth László vezetésével.

Alkalmaink: október 9., november 13., november 27.,

december 11., 2003. január 15., 2003. január 29.

Bibliodráma

Muntag Ildikó és Falvy Dóra irányításával

minden kedden 18.30 órakor.

Bibliaóra

Gálos Ildikó és Biczó Dénes szervezésében

kéthetente szerdán 18.30 órakor.

Gyermek katechézis

Naszályi Márta és Falvy Dóra vezetésével

minden vasárnap 10.00 órakor.

Konfirmációs felkészítés

Muntag Ildikó irányításával

minden hétfőn 18.00 órakor

„Ez a sáfárság azonban most a hatalom olyan pompájába és olyan félelmetes zsarnokságba tévedt, hogy sem a pogányok, sem a világ egyetlen birodalmához nem lehet hasonlítani, mintha a laikusok valami mások volnának, mint keresztyének. Ebből az elferdülésből következett, hogy teljességgel eltűnt a keresztyén kegyelem, hit, szabadság és Krisztus egész ismerete, helyét elfoglalta az emberi cselekedetek és törvények elviselhetetlen fogsága, és Jeremiás siralmainak szavaival élve, a földkerekség legsilányabb embereinek szolgálivá lettünk, akik nyomorúságunkat kedvük szerint használják ki mindenféle ravaszsággal és gonoszsággal. (Jer Sir 1,11)”

(Luther Márton: *Értekezés a keresztyény ember szabadságáról*, 1520.)

2. Ikonosztáz filmhét - október 23-27.

Minden este 6-kor vetítés, utána disputa.

Ádvent vasárnapjain délután 6 órakor egyházzenei áhitatot tartunk. December 1g-én Elekes Zsuzsa orgonaművész a vendégünk.

HÉT HÁRS

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség levele
Parókus lelkész: Donáth László.

Segédlelkész: Fülöp Attila. A gyülekezet igehirdető
munkatársai: Görög Tibor nyugdíjas lelkész,

Gálos Ildikó, Thurnay Béla, Bozóky Éva

Felügyelő: Dr. Breuer Katalin

Cím: 1038 Budapest, Mező u. 12.

Tel: 368-6118, Fax: 240-3771, Mobil: 06-20-3989-059

E-mail: breuer@mail.matav.hu

Adományokat az OTP 11703006 – 20013365
számlaszámra várjuk